

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЦИФРОВИМИ АКТИВАМИ

TAXATION OF TRANSACTIONS WITH DIGITAL ASSETS

Каснер Б.В., аспірант кафедри інтелектуальної власності та приватного права

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У статті зазначено, що з урахуванням активної інтеграції у різні сфери суспільного життя технологічних досягнень, серед яких окреме місце займають цифрові активи, є потреба у належному правовому регулюванні питань оподаткування цифрових відносин. У статті проаналізовано сучасний світовий досвід оподаткування операцій із криптоактивами в контексті нормативно-правових підходів провідних юрисдикцій. Особливу увагу приділено моделі оподаткування цифрових активів у США, Великобританії, Сінгапурі, Японії, Франції, Німеччині та Об'єднаних Арабських Еміратах. Досліджено класифікацію криптоактивів як об'єкта оподаткування (майно, фінансовий інструмент чи валюта), податкові події (продаж, обмін, майнінг), а також податкові ставки. Визначено ключові підходи до розмежування приросту капіталу та звичайного доходу, застосування пільг. Зроблено висновки про відсутність уніфікованої моделі регулювання і необхідність пошуку балансу між фіскальними інтересами держави та стимулюванням інноваційної фінансової екосистеми.

Розглянуто особливості оподаткування в юрисдикціях із традиційно жорстким фіскальним контролем (США, Великобританія, Франція) та в державах із ліберальним підходом до регулювання цифрових активів (Сінгапур, ОАЕ). Охарактеризовано ризики, що пов'язані з правовою невизначеністю та можливістю ухилення від оподаткування, а також потенційні наслідки для національної податкової системи. Підкреслено значення правової визначеності та прозорості як чинників залучення інвестицій у сферу цифрових активів. Проаналізовано роль спеціалізованих органів у формуванні податкової стратегії стосовно цифрових активів. Зроблено акцент на динамічному розвитку податкового законодавства у зв'язку з імплементацією міжнародних ініціатив, у Європі. Не зважаючи на те, що українським законодавцем прийнято низку нормативних актів, відсутність чітких механізмів визначення бази оподаткування, ставок та порядку звітності обмежує ефективність правового регулювання. Метою статті є проведення порівняльного аналізу оподаткування операцій з цифровими активами для виявлення сильних сторін підходів оподаткування. Отримані результати можуть бути використані для удосконалення національної податкової політики щодо цифрових активів, оскільки ефективне податкове регулювання цифрових відносин вимагає вирішення багатьох практичних та теоретичних проблем.

Ключові слова: правове регулювання, оподаткування, цифрові активи, криптовалюта, криптоактиви.

The article states that, taking into account the active integration into various spheres of social life of technological achievements, among which digital assets fill a special place, there is a need for proper legal regulation of issues of taxation of digital relations. The article analyzes the current global experience of taxing cryptoasset transactions in the context of the legal and regulatory approaches of leading jurisdictions. Particular attention is paid to the taxation models of digital assets in the United States, the United Kingdom, Singapore, Japan, France, Germany, and the United Arab Emirates. The study explores the classification of cryptoassets as taxable items (property, financial instruments, or currency), tax events (sale, exchange, mining), as well as applicable tax rates. Main approaches to distinguishing between capital gains and ordinary income, as well as the application of tax incentives, are identified. The article concludes that there is no unified regulatory model and emphasizes the need to strike a balance between the fiscal interests of the state and the stimulation of an innovative financial ecosystem. The obtained results can be used to improve the national tax policy on digital assets.

The study considers the specifics of taxation in jurisdictions with traditionally strict fiscal control (the US, UK, and France) and in countries with a liberal approach to regulating digital assets (Singapore and the UAE). The importance of legal certainty and transparency is emphasized as factors in attracting investment in the digital asset sector. The risks of legal uncertainty and tax evasion, along with their potential consequences for the national tax system, are defined. The role of specialized agencies in shaping tax strategies for digital assets is analyzed. Special focus is given to the dynamic evolution of tax legislation in response to international initiatives – in Europe. Despite the fact that the Ukrainian legislator has adopted a number of normative acts, the lack of clear mechanisms for determining the tax base, rates and reporting procedure limits the effectiveness of legal regulation. The purpose of the article is to conduct a comparative analysis of taxation of transactions with digital assets to identify the strengths of taxation approaches. The obtained results can be used to improve the national tax policy on digital assets, since effective tax regulation of digital relations requires solving many practical and theoretical problems

Key words: legal regulation, taxation, digital assets, cryptocurrency, cryptoassets.

Розпочати дослідження пропонується з аналізу податкового регулювання цифрових активів у Сполучених Штатах, яке є складною, але чітко визначеною сферою, що вимагає від платників податків великої уважності щодо дотримання вимог оподаткування. Відповідно до Повідомлення IRS 2014-21[1], Служба внутрішніх доходів США (IRS) розглядає цифрові активи як власність, а не валюту. Такий підхід передбачає, що більшість операцій з криптоактивами підлягають оподаткуванню відповідно до загальних принципів податку на майно, подібно до акцій чи облигацій, і навіть в умовах еволюції глобального правового статусу криптоактивів, свідчить про свідому стратегію застосування існуючого податкового законодавства, замість створення нової, складної рамки для цифрових активів. Такий підхід надає пріоритет регуляторній стабільності та передбачуваності в податковому кодексі США над відображенням міжнародних визначень законного платіжного засобу. Це означає, що платники податків у США не можуть вимагати податкових пільг чи зобов'язань, пов'язаних з коливаннями іноземної

валюти, щодо своїх криптоактивів. Така позиція спрощує один аспект оподаткування, але водночас посилює застосування податків на приріст капіталу та звичайних доходів до всіх операцій з криптоактивами.

Відповідно до розділу 61 Кодексу внутрішніх доходів [2], валовий дохід визначається як «сукупний дохід, отриманий з будь-якого джерела», включаючи «прибутки або беззаперечні надходження до багатства, що чітко реалізовані, і над якими платники податків мають повний контроль». Таке широке визначення дозволяє Службі внутрішніх доходів оподатковувати нові криптовалютні дії без необхідності створення спеціальних законодавчих винятків для кожної нової технології. Це також свідчить про те, що в міру появи нових криптоактивів Служба внутрішніх доходів, скоріш за все, продовжить застосовувати існуючі принципи «надходження до багатства», оподатковуючи справедливую ринкову вартість будь-яких нових активів або отриманої вартості, а не чекати конкретного законодавства, яке орієнтоване на криптоактиви.

Оскільки криптоактив розглядається як власність, її продаж, обмін або інше розпорядження може призвести до приросту або збитків капіталу. Коли криптоактив продається за долари США або інші фіатні валюти, це вважається оподатковуваною подією. Будь-який приріст капіталу або збиток має бути задекларований. Обмін одного криптоактиву на інший розглядається як продаж першого активу та купівля другого. Це викликає приріст або збиток капіталу на відчужений актив, навіть якщо фіатна валюта не задіяна. Це правило також застосовується до стейблкоїнів та NFT. Витрати криптовалюти на придбання товарів чи послуг також вважається оподатковуваним відчуженням. Операція розглядається таким чином, що криптоактив був проданий за його справедливую ринкову вартість (для криптоактивів, що торгуються на біржах, це зазвичай ціна в доларах на біржі, а для позабіржових операцій, або якщо немає опублікованої вартості, справедлива ринкову вартість може бути визначена шляхом аналізу світових індексів), а потім отримані кошти були використані для придбання товару.

Податок на короткостроковий приріст капіталу застосовується, у разі утримання цифрового активу протягом терміну до одного року, до дня його продажу, обміну чи іншого відчуження. Такі дії оподатковуються за ставками податку на доходи фізичних осіб, які, станом на 2025 рік, становлять від 10% до 37%, в залежності від загального доходу платника податків, який підлягає оподаткуванню. Довгострокові прирости капіталу застосовуються, якщо цифровий актив утримувався більше одного року до його продажу, обміну або іншого відчуження. Відповідно до розділу 1222 Кодексу США, період утримання починається з наступного дня після придбання та закінчується в день продажу або обміну. Вони оподатковуються за зниженими ставками: 0% застосовується для платників податків, з річним доходом до 48 350 доларів, 15% – для доходів між \$48,351 і \$533,400, та 20% – для доходів, що перевищує цей поріг. На думку американського законодавця, така різниця в податкових ставках між короткостроковим та довгостроковим приростом капіталу повинна створювати сильний фінансовий стимул для інвесторів утримувати свої криптоактиви понад один рік.

Податкове законодавство США також визначає випадки відсутності податкових зобов'язань при операціях із криптоактивами, зокрема це: придбання криптоактивів за фіатну валюту, тобто купівля криптоактивів за долари США або іншу фіатну валюту не є оподатковуваною подією. Податкове зобов'язання виникає тільки у разі: продажу, обміну або відчуження іншим чином. Просте збільшення вартості утримуваної криптовалюти та благодійні внески не підлягають оподаткуванню. Дарування криптовалюти, за загальним правилом, також не підлягає оподаткуванню для дарувальника, за умови, якщо вартість знаходиться в межах річного ліміту виключення з подарунків (19 000 доларів на 2025 рік).

Прибутки чи збитки, від відчуження майна, для осіб, що звільненні від сплати податків, відповідно до законодавства США, не обкладаються податком на прибуток, що не пов'язаний з веденням господарської діяльності. Але це правило не розповсюджується на товарно – матеріальні запаси або майно, що утримується для продажу клієнтам, під час звичайної діяльності.

Водночас процес регулювання сфери використання цифрових активів в США наразі знаходиться в перехідному етапі, оскільки тільки в травні 2024 року конгрес США прийняв законопроект, спрямований на регулювання індустрії криптовалюти в США. Цим документом здебільшого пропонується більш чітке розмежування компетенції органів, ніж комплексне регулювання сфери використання цифрових активів. Обов'язки з регулювання криптоактивів покладатимуть на Комісію з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC) та Комісію з цінних папе-

рів і бірж (SEC), вони мають самостійно розробити правила, якими будуть визначатися цифрові товари та цифрові активи. Документ не містить вичерпного переліку повноважень для комісій, але вводить розмежування компетенції в залежності від самовизначення компаній що оперують криптоактивами як товаром або як цінним папером. У зв'язку з цим постає питання, чи є інвестування у віртуальні валюти інвестуванням у цінні папери чи товари для цілей розділу 864 «Безпечна гавань» відповідно до Податкового кодексу 1986 року. Діяльність інвестиційного менеджера, який знаходиться у США, зазвичай пов'язують з інвесторами-нерезидентами США, що інвестують через цього менеджера. Якщо цей менеджер займається тільки діяльністю «безпечної гавані», то такі дії не створюють для нерезидентів торгівлю або іншу господарську діяльність у США, а прибуток від такої діяльності зазвичай не є ефективно пов'язаним доходом. Якщо нерезидент не захищений «безпечною гаванню», то діяльність менеджера з інвестицій, який знаходиться у США, може створити для нерезидентів торгівлю або іншу господарську діяльність у США, що генерують ефективно пов'язаний дохід, який обкладається у США федеральним податком на чистий дохід (до 37% для фізичних осіб або 21% та додатково 30% податку на прибуток філіалу для корпорацій). Однак для нерезидента може бути доцільним вимагати захисту «безпечної гавані» через подібне застосування повноважень Комісії з торгівлі товарними ф'ючерсами США та Комісії з цінних паперів і фондових бірж США. Разом із цим немає впевненості, що Служба внутрішніх доходів США може визнати таких підхід правомірним. Як наслідок, існує великий податковий ризик, що пов'язаний з помилками. У такому разі, існують сподівання що у майбутніх законодавчих пропозиціях, які стосуються залучення інвестицій у цифрову валюту, буде міститися детальна інформація про оподаткування інвестицій у цифрову валюту для нерезидентів [3].

Схожий підхід сформований у Великобританії. Податковий орган Великобританії, HM Revenue & Customs (HMRC), розробив чіткий підхід до оподаткування криптоактивів, розглядаючи їх як власність, а не як валюту чи гроші [4]. Такий підхід є фундаментальним для їхнього податкового режиму. Визначення криптоактивів як власності створює значні наслідки для податкових зобов'язань. На відміну від традиційних валют, які зазвичай не оподатковуються при обміні (якщо вони не є іноземною валютою, що утворює прибуток або збиток від обміну), кожна транзакція криптоактиву розглядається як подія, що може призвести до податкових наслідків. Це дозволяє HMRC застосовувати існуючі закони про податок на приріст капіталу (Capital Gains Tax) та податок на прибуток (Income Tax), що значною мірою спрощує законодавче регулювання, оскільки не потрібно створювати нові податкові закони для кожного типу криптоактивів чи операцій. Однак, виходячи з цього, оподатковуваною подією буде навіть обмін однієї криптовалюти на іншу.

Оподаткування фізичних осіб у Великобританії, які володіють криптоактивами, залежить від характеру їхньої діяльності, чи є вони інвесторами, трейдерами, або отримують криптоактиви як дохід. Але, поряд із цим, там існує річна неоподатковувана сума для приросту капіталу, відома як Annual Exempt Amount (AEA). Для податкового року 2024/2025, AEA було зменшено до 3000 фунтів стерлінгів. Це значне зменшення, у порівнянні із 2023/2024 податковим роком, коли сума дорівнювала 6000 фунтам стерлінгів. Не підлягають оподаткуванню прибутки від приросту капіталу, що не перевищують зазначену суму.

Податок на приріст капіталу є основним податком, що застосовується до індивідуальних інвесторів у криптоактиви. Якщо фізична особа володіє криптоактивами як особистою інвестицією, то будь-яке «розпорядження» ними може призвести до податку на приріст капіталу на отри-

маний прибуток, оскільки відповідно до британського законодавства, термін «розпорядження» має широке визначення, і охоплює не лише продаж криптоактивів за фіатну валюту. Це поняття також включає: по-перше, обмін одного криптоактиву на інший, прибуток від таких операцій оподатковується, навіть якщо криптоактиви не були конвертовані назад у фіатну валюту. По-друге, оплата товарів чи послуг за допомогою криптоактиву. По-третє, дарування криптоактивів особі, яка не є чоловіком чи дружиною або цивільним партнером, оскільки у такому випадку дарувальник розглядається як такий, що отримав вартість криптоактиву в фунтах стерлінгів на момент дарування, навіть якщо він фактично нічого не отримав.

Ставка податку на приріст капіталу залежить від загального оподаткованого доходу платника податків. З 30 жовтня 2024 року існують два види ставок податку на приріст капіталу. 18% податку, у разі, якщо дохід складає менше 50 270 фунтів стерлінгів, та 24%, у випадку, якщо дохід перевищує цю суму. Але, у законодавстві Великобританії існує опція, коли платники податків можуть використовувати капітальні збитки для зменшення оподатковуваних прибутків від приросту капіталу в тому ж податковому році або переносити їх на майбутні роки. Збитки реєструються в тому році, коли вони виникли, хоча HMRC дозволяє відтермінування до чотирьох років для їхньої реєстрації.

Податок на прибуток застосовується, коли криптоактиви отримуються як дохід, а не як інвестиційний прибуток, а саме, він застосовується у таких випадках: по-перше, отримання криптоактивів як оплати за послуги (наприклад, зарплата від роботодавця). Якщо фізична особа отримує криптоактиви від свого роботодавця як форму оплати праці, це розглядається як дохід від працевлаштування та підлягає оподаткуванню податком на прибуток та внесками національного страхування (NICs). По-друге, дохід від майнінгу, стейкінгу, ліквідності та аїдропів. По-третє, регулярні, короткострокові операції з купівлі-продажу криптоактивів з метою отримання прибутку, які HMRC може класифікувати як «торгівельну діяльність». HMRC вважає, що лише у виняткових обставинах фізичні особи будуть здійснювати торгівлю криптоактивами, що призведе до оподаткування як торгового доходу. Для визначення, чи є діяльність торговельною для податкових цілей, застосовуються «ознаки торгівлі», які включають такі фактори, як: частота операцій, рівень організації, намір отримання прибутку та інші. Якщо діяльність не є торговельною, але криптоактиви отримуються як дохід, вони оподатковуються як «інший дохід». Позиція HMRC полягає у тому, що було б нетипово, для фізичних осіб здійснювати фінансову торгівлю криптоактивами. Це означає, що більшість індивідуальних інвесторів, навіть тих, хто активно торгує, швидше за все, будуть оподатковуватися за правилами податку на приріст капіталу, що є більш вигідним.

Ставки податку на прибуток у Великобританії також прогресивні, та залежать від загального оподаткованого доходу. Загалом вони варіюються, також, в залежності від доходу і становлять 0 – 45%.

Для юридичних осіб, що працюють з криптоактивами, застосовуються правила корпоративного податку. Бізнес зобов'язаний сплачувати податок на діяльність, що включає обмінні токени, це зокрема: купівля та продаж обмінних.tokenів, обмін.tokenів на інші активи, майнінг, а також надання товарів або послуг в обмін на обмінні токени. Діяльність бізнесу з криптоактивами вважається торговою, надходження та витрати від цієї діяльності будуть включені до розрахунку торгового прибутку компанії. Якщо компанія або корпоративний член партнерства тримає обмінні токени як інвестицію, то вони повинні сплачувати корпоративний податок на будь-які прибутки, отримані від їхнього розпорядження. Якщо компанія реа-

лізує капітальний збиток, його можна також використати для зменшення загального прибутку від загальних капітальних розпоряджень. Ставка корпоративного податку становить 19% для компаній, які мають прибуток менше 250 000 фунтів стерлінгів, та 25% для компаній, чий прибуток подолав цю відмітку.

Великобританія прийняла Рамкову програму звітності щодо криптоактивів (Cryptoasset Reporting Framework – CARF)[5]. З 1 січня 2026 року користувачі постачальників послуг з криптоактивів будуть зобов'язані надавати ідентифікаційну інформацію цим постачальникам, яка потім може бути передана до HMRC. Зобов'язок постачальників послуг з криптоактивів збирати детальну інформацію про користувачів та транзакції означає, що HMRC матиме прямий доступ до даних, які раніше було складно отримати.

Схожий підхід існує і у Сінгапурі. За законодавством Сінгапуру криптовалюта класифікується як майно, а не законні гроші. У серпні 2023 року управління з фінансових послуг Сінгапуру оголосило про рамки, які регулюватимуть випуск стейблкоїнів у країні, вимагаючи від будь-якого емітента відповідати певним стандартам. Зазначені зобов'язки покладені на Управління з фінансових послуг Сінгапуру (MAS), яке регулює та ліцензує біржі відповідно до Закону про платіжні послуги [6]. Стейблкоїни повинні отримати схвалення від Управління з фінансових послуг Сінгапуру, щоб використовувати маркування «стейблкоїн, що регулюється управлінням з фінансових послуг Сінгапуру», для того щоб відрізнитися від нерегульованих стейблкоїнів.

Сінгапур отримав репутацію притулку для криптовалюти частково через те, що прибуток від довгострокових капіталовкладень не підлягає оподаткуванню. Проте країна оподатковує компанії, які регулярно проводять криптовалютні транзакції, розглядаючи прибуток як доходи.

У 2019 році Податковим управлінням Сінгапуру було опубліковано електронний посібник з податку на товари та послуги, який стосується цифрових платіжних.tokenів (DPT) (Посібник GST) [7]. Посібник містить роз'яснення, що з січня 2020 року обмін DPT на інші DPT або фіатну валюту буде розглядатися як постачання, яке не підлягає оподаткуванню, і відповідно не підпадатиме під дію від GST. У Посібнику також пояснюється, що використання або надання DPT в якості оплати за будь-що (окрім інших DPT або фіатної валюти) не розглядається як постачання з метою стягування ПДВ. Податок на товари та послуги стягується лише при постачанні товарів та послуг, незалежно від використання DPT для придбання товарів та послуг. Наразі, ставка податку на товари і послуги становить 9 відсотків.

У квітні 2020 року Податковим управлінням Сінгапуру було опубліковано також посібник з електронного оподаткування щодо податку на прибуток цифрових.tokenів [8]. Валюта або інші цифрові платіжні токени залежать від того, чи є прибуток від вибуття капіталу чи доходу. У Сінгапурі відсутній податок на приріст капіталу, чи його еквівалент. У Посібнику з податку на прибуток вказано, що чи підлягає особа оподаткуванню при обміні DPT на фіатну валюту, чи інші, це залежить від того, чи є прибуток, отриманий від продажу. Наразі, ставка податку на прибуток становить 17 відсотків.

У Японії питання сплати податку на споживання за криптоактиви є вкрай актуальним, оскільки у минулому продаж криптоактивів обкладався японським податком на споживання, однак після внесення змін до чинного податкового законодавства з 2017 року податок на споживання не може стягуватися з продажу криптоактивів, якщо відповідний актив вважається криптоактивом відповідно до Закону про платіжні послуги. Також, відповідно до позиції податкового агентства Японії, прибуток від продажу чи використання криптоактивів розглядаються як інші доходи, тому прибуток від продажу чи використання не

можливо компенсувати збитками, які були понесені фізичними особами в інших сферах діяльності.

Японія застосовує поступовий підхід до регулювання криптовалют, вважаючи криптовалюту законним майном відповідно до Закону про платіжні послуги. У той же час криптовалютні біржі в країні повинні реєструватися в управлінні фінансових послуг та дотримуватися зобов'язань щодо боротьби з відмивання грошей та фінансуванням тероризму. Японія створила Японську асоціацію віртуальних валют у 2020 році, всі криптобіржі є її членами. Японія вважає прибуток від угод з криптовалютою різноманітним доходом і відповідно оподатковує інвесторів. Країна активно працює над вдосконаленням регулювання, включаючи оподаткування.

Наразі, прибутки від операцій із криптоактивами оподатковуються за прогресивною шкалою, початкова ставка становить 5%, за річний дохід, приблизно, до 13 500 долларів, та сягає 45% за річний дохід у 278 000 долларів. [9] До зазначених ставок додається муніципальний податок у розмірі 10%, що у свою чергу, в сумі з прогресивною ставкою може досягати 55%.

У березні 2025 року уряд Японії оголосив про наміри зниження податку на приріст капіталу від криптоактивів з 55% до 20% [10]. За словами японського законодавця, криптовалюти плануються виокремити в новий клас активів, окремо від цінних паперів. Пропозиція також полягає у тому, щоб торгівля криптовалютами деривативами отримувала такий самий податковий режим, як і спотові інвестиції, тобто була можливість відстрочки оподаткування при обміні однієї криптовалюти на іншу до моменту конвертації в фіатну валюту.

До 2019 року Франція була, можливо, однією з найгірших європейських юрисдикцій для індивідуальних інвесторів у криптоактиви, з непомірною податковою ставкою, яка могла сягати 60 відсотків. Наразі ж ситуація покращилась, і приріст капіталу оподатковується єдиною ставкою, в розмірі 30%. 30-відсоткова податкова ставка (включаючи податок на прибуток у розмірі 12,8% і соціальні внески у розмірі 17,2%) застосовуватиметься лише до епізодичного продажу цифрових активів [11]. На практиці податковий обов'язок виникає лише після продажу криптовалюти за законну валюту або до її використання для оплати товарів чи послуг. Зазначений підхід значно спрощує податковий облік та звітність, але потрібно уважно відслідковувати власні доходи, за для можливості обґрунтування походження доходів. Окрім цього, якщо прибуток не перевищує порогу в 305 євро на рік, то індивідуальні платники податків не обкладаються податком на прибуток. Однак, загалом, доходи фізичних осіб підлягають оподаткуванню за прогресивною шкалою від 0% до 45%. Таким чином у платників податків виникає опція, обрати оподаткування дивідендів за прогресивними ставками податку на прибуток, якщо це вигідніше. На професійних трейдерів та майнерів, поширюються загальні правила розрахунку податку на прибуток, тобто прогресивна ставка залежно від їхнього оподаткованого доходу.

Доходи від майнінгу класифікуються як загальні доходи фізичних осіб, тому підлягають оподаткуванню за прогресивною шкалою.

Відповідно до рішення Суду Європейського Союзу від 22 жовтня 2015 року у справі Хедквіста, суд роз'яснив, що купівля чи продаж криптовалюти за законний платіжний засіб не підлягає сплаті ПДВ. Що стосується токенів корисності, то в теорії режим ПДВ має застосовуватися, як тільки надаються послуги або постачаються товари в обмін на токени. [12]

У 2025 році французький законодавець планує схвалити податок на «непродуктивне багатство», який включатиме криптовалюти. Це означає, що власники криптовалют, з 2026 року, можуть бути зобов'язані сплачувати податок на нереалізовані прибутки від зростання вартості активів.

Німеччина ж, як і багато інших країн, пристосовує своє податкове законодавство до швидкозмінного світу криптовалют. За законодавством Німеччини, оподаткування криптовалют для фізичних осіб залежить від кількості часу, на який вони володіли криптовалютою, і мети, з якою вони її придбали [13]. Відповідно, короткострокові інвестиції (менше одного року) оподатковуються згідно прогресивної ставки, від 0-45%, яка залежить від доходу, отриманого внаслідок операцій з криптоактивами, також у разі, якщо сума податку перевищує 18 130 євро, сплачується додатково 5,5% солідарного податку. Якщо користувач, з моменту придбання криптоактиву, володіє ним більше року, то після її продажу, він звільняється від податку на прибуток. Такий підхід призначений для стимулювання довгострокових інвестицій в криптоактиви.

У Німеччині також застосовується податок на подарункові та податок на спадщину [14]. У випадку отримання криптоактиву в подарунок, це може бути оподатковуваною подією. Однак, існують певні пільги та неоподатковувані мінімуми, які залежать від ступеня спорідненості. Наприклад, подарунки близьким родичам до 400 000 євро можуть бути звільнені від податку, тоді як подарунки стороннім особам підлягають оподаткуванню від 20 000 євро. Що до податку на спадщину, то у разі смерті власника майна, криптоактиву, як і будь-які інші активи, підлягають оподаткуванню податком на спадщину.

Також, можуть застосовуватись певні пільги, зокрема, якщо річний дохід від продажу криптоактиву не перевищує 1000 євро, він не підлягає оподаткуванню. Збитки, отримані від продажу криптоактиву, теж можуть бути враховані при розрахунку податку на прибуток, але лише якщо вони є результатом операцій, які підпадають під оподаткування.

Наступною державою для аналізу податкового законодавства є Об'єднані Арабські Емірати. У 2022 році в ОАЕ створено VARA – спеціальний орган для регулювання цифрових активів. [15] VARA видає ліцензії та встановлює правила для компаній, що працюють з криптовалютами, забезпечуючи прозорість та безпеку ринку.

З 1 червня 2023 року в ОАЕ введено корпоративний податок у розмірі 9% на чистий прибуток компаній, що перевищує приблизно 100 000 доларів. Це стосується компаній, що займаються криптовалютною діяльністю, включаючи біржі, платформи та інші пов'язані сервіси.

В ОАЕ відсутній податок на прибуток та приріст капіталу для фізичних осіб. Це означає, що доходи від купівлі, продажу, обміну, стейкінгу чи майнінгу криптовалют не оподатковуються для приватних інвесторів.

З 15 листопада 2024 року операції з криптовалютами, включаючи обмін, передачу права власності та конвертацію, звільнені від ПДВ. Але, у разі використання криптовалют для оплати товарів чи послуг, до вартості товару додається ПДВ, у розмірі 5%.

В Україні, сьогодні, статус віртуальних відносин та віртуальних активів залишається неврегульованим, незважаючи на те, що в 2017 році Україна входила в першу десятку країн світу за кількістю користувачів віртуальних валют. Наразі потуги законодавця спрямовані на Закон України «Про віртуальні активи». Здебільшого понятійний апарат, українським законодавцем, запозичено з регламенту Markets in Crypto-Assets Regulation. Закон був прийнятий ще 17 лютого 2022 року, однак й досі не набув чинності, оскільки передбачено що він набере чинності тільки після набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового Кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій із віртуальними активами, який досі знаходиться в стані розробки.

Оподаткування операцій з цифровими активами, наразі, є вкрай актуальним питанням, оскільки держава прагне інтегрувати цей, швидкозростаючий, ринок у національну економіку. І хоча криптовалюти формально не

є платіжним засобом, чи валютою, але доходи від таких операцій підлягають оподаткуванню.

У фізичних осіб виникає податковий обов'язок виключно стосовно доходів від криптоактивів, які отримані внаслідок їхнього продажу чи обміну на фіатні гроші або інші криптоактиви, тобто податок сплачується виключно з різниці вартості між купівлею та продажем. Розмір податку становить 23%, у які входить податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) 18%, та військовий збір – 5%. Важливим аспектом також є доступність використання криптоактивів для особистих цілей, фізичні особи мають право придбати криптоактиви для довгострокового зберігання, і такі дії не підлягають оподаткуванню.

Для ФОП (фізичних осіб – підприємців) податкові ставки залежать від обраної системи оподаткування. Для підприємців, що обирають спрощену систему оподаткування, операції з цифровими активами не оподатковуються. Це пов'язано з тим, що дохід від криптоактивів класифікується як інвестиційний, а не дохід від основної підприємницької діяльності. Тому підприємці повинні враховувати доходи від операцій з криптоактивами окремо, та сплачувати податки за загальними податковими ставками для фізичних осіб. У такому випадку підприємці повинні сплатити податок на прибуток, розмір якого становить 18%, а також військовий збір у розмірі 5%. Але для підприємців на загальній системі оподаткування існує опція списання витрат на купівлю криптоактивів, що може дати змогу зменшити податкове навантаження [16].

Оподаткування юридичних осіб є більш складним процесом, тому що криптовалюта за національним законодавством розглядається як нематеріальний актив, тому операції із нею обов'язково повинні включатися до фінансової звітності компанії, оскільки доходи, які отримані від продажу чи обміну криптовалюти зараховуються до загального доходу підприємства, і оподатковуються податком на прибуток, розмір якого становить 18%, але юридичні особи, які і фізичні особи – підприємці, мають право враховувати витрати на придбання криптовалюти, оплату обладнання для майнінгу або інших пов'язаних із цим витрат. Крім цього, для юридичних осіб, діяльність яких проводиться на міжнародних криптобіржах, існує обов'язок враховувати курси валют, а також декларувати такі доходи, як зовнішньоекономічну діяльність.

Висновки. У межах виконаного дослідження знайшли відображення лише найбільш актуальні питання оподаткування операцій із цифровими активами. По-перше, проаналізувавши податкові режими країн для оподаткування операцій із цифровими активами, ми можемо дійти до висновку про досить плюралістичні підходи до регулювання оподаткування цифрових активів, здебільшого це залежить від ступеню законодавчого розуміння сутності цифрових активів. По-друге, важливим аспектом щодо оподаткування операцій із цифровими активами полягає у формуванні чіткої методики оподаткування. Доречно було б оподатковувати криптоактиви на етапі фіксування прибутку, не зважаючи на термін утримання криптоактиву. По-третє, необхідно підкреслити, що однією з проблем більшості законодавців різних держав полягає у тому, що вони намагаються регулювати цифрові активи, не розібравшись у їхній природі походження, у зв'язку з цим виникає велика кількість помилок стосовно їх врегулювання в правовому полі.

Отримані результати дослідження, у цій статті, можуть бути використані як підґрунття для подальших досліджень, зокрема стосовно питань фінансового моніторингу, подвійного оподаткування, тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Internal Revenue Service. Notice 2014-21: Tax treatment of transactions using convertible virtual currency. Washington, D.C.: Internal Revenue Service, 25 березня 2014 р. URL: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf> (дата звернення: 01.09.2025).
2. Internal Revenue Code of 1986. 26 U.S.C. Internal Revenue Code. URL: <https://www.taxnotes.com/research/federal/usc26> (дата звернення: 01.09.2025).
3. Огляд законодавства щодо регулювання віртуальних активів у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Київ: Служба фінмоніторингу України, 2022 («Огляд законодавства щодо регулювання віртуальних активів», 2022). URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/310/Pizne/VirtualAssets.pdf> (дата звернення: 01.09.2025).
4. HM Revenue & Customs. Cryptoassets Manual. 2024. URL: <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/cryptoassets-manual/crypto20000> (дата звернення: 01.09.2025).
5. HM Government. Cryptoasset Reporting Framework (CARF). London: HM Treasury, 2023. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/cryptoasset-reporting-framework> (дата звернення: 01.09.2025).
6. Payment Services Act 2019. No. 2 of 2019. Singapore, 2019. URL: <https://sso.agc.gov.sg/Acts-Supp/2-2019/Published/20190220?DocDate=20190220> (дата звернення: 01.09.2025).
7. Inland Revenue Authority of Singapore. GST: Guide on Exports. e-Tax Guide. Singapore: IRAS, 31 грудня 2013 р. URL: [https://www.iras.gov.sg/media/docs/default-source/e-tax/etaxguides_gst_exports_2013-12-31\(1\).pdf?sfvrsn=ecabfc4b_36](https://www.iras.gov.sg/media/docs/default-source/e-tax/etaxguides_gst_exports_2013-12-31(1).pdf?sfvrsn=ecabfc4b_36) (дата звернення: 01.09.2025).
8. Inland Revenue Authority of Singapore. Income tax treatment of digital tokens. e-Tax Guide. Singapore: IRAS, 9 жовтня 2020 р. URL: https://www.iras.gov.sg/media/docs/default-source/e-tax/etaxguide_cit_income-tax-treatment-of-digital-tokens_091020.pdf (дата звернення: 01.09.2025).
9. CoinLedger. Crypto tax in Japan. 2025. URL: <https://coinledger.io/guides/crypto-tax-japan>
10. Japan Financial Services Agency. Crypto tax reform plan, 2025. CCN, 2025. URL: <https://www.ccn.com/news/crypto/japans-fsa-crypto-2025-tax-plan> (дата звернення: 01.09.2025).
11. KPMG. France: DAC – Directive on Administrative Cooperation for crypto-assets. TaxNewsFlash. Paris: KPMG, 11 лютого 2025 р. URL: <https://kpmg.com/kpmg-us/content/dam/kpmg/taxnewsflash/pdf/2025/02/tnf-france-feb11-2025.pdf> (дата звернення: 01.09.2025).
12. Рішення Суду Європейського Союзу (CJEU) у справі C-264/14 Skatteministeriet v. David Hedqvist. Luxembourg, 22 жовтня 2015 р. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=170305&doclang=en> (дата звернення: 01.09.2025).
13. Federal Ministry of Finance. BMF letter: Individual questions on the income tax treatment of virtual currencies and tokens. Berlin: BMF, 6 березня 2025 р. URL: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Downloads/BMF_Schreiben/Steuerarten/Einkommensteuer/2025-03-06-einzelfragen-kryptowerte-englisch.pdf (дата звернення: 01.09.2025).
14. Income Tax Act in the version published on October 8, 2009 (Federal Law Gazette I, pp. 3366, 3862), last amended by Article 1 of the Act of July 14, 2025 (Federal Law Gazette 2025 I No. 161). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/> (дата звернення: 01.09.2025).
15. Dubai Government. Law No. (4) of 2022 Regulating Virtual Assets in the Emirate of Dubai. Dubai, 2022. URL: [https://dlp.dubai.gov.ae/Legislation%20Reference/2022/Law%20No.%20\(4\)%20of%202022%20Regulating%20Virtual%20Assets.html](https://dlp.dubai.gov.ae/Legislation%20Reference/2022/Law%20No.%20(4)%20of%202022%20Regulating%20Virtual%20Assets.html) (дата звернення: 01.09.2025).
16. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Дата першого надходження рукопису до видання: 09.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 20.10.2025
Дата публікації: 29.10.2025